

B

21

EXERCITATIO
M E D I C A
TRIGESIMA SECVNDA.

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO
juniore, Doctore ac Pro-
fessore Medico:

Respondente
JOHANNE JACOBO SEÜBERTO,
Durlaco - Marchico.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannes Andrea.

Anno M. DC. XXV.

PROBLEMA I.

Uid de rationibus contra foemineum semē
ultimo problemate præcedentis Exercita-
tionis in medium prolatis sentiendum? In
confesso est, Aristotelem voluisse, foeminam ni-
hil ad generationem, præter menstrū & locum,
ipsam scilicet matricem, conferre. Idem ex l. i.
gen. an. c. 19. & 20. liquet. Verum ad primam ejus rationem re-
spondemus dupliciter. I. duas ἀπορίων uno eodēq; tempore in
muliere non fieri: sed temporibus diversis: spermaticam quidem
in actu congressūs & conceptionis: menstruam vero, quæ sangui-
nea, post primam partium spermaticarum delineationem. II. fal-
sum esse, menstruum ἀπίσιον esse σπερματικόν. Aristoteles quidem
hoc pro confesso ponit, & l. i. gen. an. c. 19. menstruum ἀνάλογον σε-
mini statuit: c. vero 20. eiusdem libri menstruum σπέρμα ἐκασθεν,
ἀλλὰ δὲ δεικνύον ἐργασίας, appellat. Imò ibidē semen in menstruo esse
hac quoq; ratione confirmat: quoniā quā etate maribus semē fieri
incipit, eā etiam foeminis menstruum erumpit: quasi simul ea loca
distendantur, quæ utrumq; recipiunt excrementum. Sed nihil
foemine menstruo inesse, primū inde constat, quia ipsemet Ari-
stoteles loc. alleg. dicit, foeminam esse ὡς πρὸς ἀπὸν ὄργανον, ve-
luti marem semine privatum. Deinde, quia idem c. 19. libr.
cit. scribit, fluentibus mensibus ut plurimum feminas non conci-
pere: quod vis masculæ inherens semini a copia illorum obrua-
tur, aut genitura masculina una cum mensibus eluatur. Atqui
durante eorū fluxu maxime conciperent, si quid spermaticum in
se continerent. Essent enim conceptionis materia. Tertio, quia
menses nulla cum voluptate, ut semen, excernuntur: imò in non
paucis magno cum dolore fluunt. Quarto, quia cessante menstruo-
rum

rum fluxu, nihilominus persistit in feminis collectio seminis: quod etiã cum jucunditate quinquagesimũ etatis annum egressæ emittunt. Quintò, quia si vis seminalis inesset menstruo, sanè ob eius effluxum etiam femina debilitarentur, sicut debilitari mares ob seminis emissionem comperimus. At tantum abest, ut debiliores inde fiant, ut etiam maximè leventur: sarcinã, quã gravabatur natura, exoneratã. Sextò, quia prepararetur, elaboraretur, perficeretur, & contineretur in vasis seminarijs. At menstruum nil commercij cum hisce vasis habet: sed per propagines venæ cavæ in uterum eiusq; cervicem insertas evacuat. Ultimò, quia si semini esset ἀνάφορος, hoc est, rude, impurum & imperfectum semen, utiq; etiam seminis in modum cum aliquo saltu & voluptate emitteretur: quod tamen falsum esse mulieres testantur omnes. Ad secundam respondemus dupliciter. Primũ ad membrum prius. Conceptionem sine voluptate fieri negamus: & ad testimonium fetarum provocamus. Propterea enim tam exquisitum sensum genitalibus natura indidit, ut femina noni-
 menstris gestationis, quæ gravis & laboriosa: partus, qui diris cruciatibus molestus, & exitiosus: editi deniq; fetus nutritionis & educationis, quæ curarum & sollicitudinis plenissima, oblitæ, in maris ruerent amplexum, & speciem continuarent. Deinde ad posterius. Quod etiam voluptatis æstro percitæ mulieres nihilo magis quandoq; concipiant, non in causa seminis est absentia: sed vel vitium uteri in temperie & conformatione: vel seminis dyscrasia: vel menstrui defectus, aut excessus: vel culpa in maris genitura later: vel alia causa subest. Ad primum verò argumentum Aristotelis sequacium dicimus, committi fallaciam τὰ πρῶτα. Non enim per omnia mulieres pueris similes sunt: sed tantum in quibusdam. Nam instar puerorum vocem ex illo tenuemq; edunt: pilos habent molles: glabro, humido molliq; sunt corporis habitu prædita: pusillanimes: in lachrymas pronæ: molestiarum impatientes: in iram faciles. Differunt autem à puerulis, tum in alijs multis, tum vel imprimis etiam in eo, quod hys supersint reliquæ sanguinis, ex quibus generatur semen, puerulis nequaquam: quoniam sanguis partim ad nutritionem, partim

rim verò ad accretionem corporis absumitur. Ad secundum. Licet feminis semen concedatur: non tamen inde infertur, eas citra maris coövalas fetum concipere posse. Debilis enim est, quàm ut per se solù, sine presentia masculi seminis, generare queat. Porro ad locum Aristotelis l. i. gen. an. c. 20. dicimus, Philosophum forsan menstruum album cum semine confundere. Illud enim uteri est impuritas, vel in ipsomet utero, ob vitiosam eius dispositionem, genita: vel aliunde ad ipsum delata: & revera non omnibus accidit: sed duntaxat ijs, quæ ob temperamentum frigiditatem & humiditatem superfluis & excrementi ijs humoribus scatent. Hoc verò non ab utero excernitur: sed in uterum à vasis ejaculatoriis defertur: idq; in omnibus mulieribus, quæ sanitate fruuntur, cujuscunq; etiam sint temperamentum. Quod Philosophus addit, humorem illum aliquando ita copiosum esse, ut semen longè excedat, dicimus, intelligendum rursus hoc esse de menstruo albo, quod aliàs etiam per 7. ut ait Galenus, fluxus muliebris, vocatur. At hoc non infringit semen femineum. Idem sentimus de argumento tertio. Victus enim rationem facere, ut plus minusve eius humoris excernatur, libenter concedimus. Sed & victum atq; pharmaciam facere a se veramus, ut semen in majori, minoriq; quantitate emittatur. Quartum argumentum eiusdem valoris est cum precedentibus. Putat Philosophus, semen propterea feminis deesse, quòd in quibusdam conjugali nihil illius per genitale excernant, sicuti mares. Sed debuisset meminisse definitionum à se, tum l. i. gen. an. c. 2. tum l. i. hist. an. c. 3. positarum. Mas quippe id animal est, quod in alio gignit: femina, quod in se ipso: vel mas est, quod in alterum proficuum semen mittit: femina, quod in se ipsum. Vt enim femina maris semen recipit in uterum: sic semen proprium in eundem quoq; effundit.

I I.

An foemineum semen sit foecundum & prolificum? Galenus l. 2. de em. c. 1. scribit, quosdam olim nullum planè foemineum semen admisisse: ut Aristotelem, Herophilum & Athe.

Athenæum: nonnullos admisisse quidem; at id prorsus sterile & infæcundum credidisse. Ipse utrumq; affirmat: & semen mulie-ribus inesse: & vim prolificam in se continere. Prius probat auctoritate, sensu, & ratione. Auctoritatem allegat Hippo-cratis ex l. i. περὶ γυναικῶν & l. περὶ φύσεως τῶν ζῴων. in quorū libellorū prin-cipio utriusq; seminis, virilis & muliebris, fit mentio. Hoc deinde ipsum etiā sensum & in hominibus & in brutis ostendere monet. Visum inquit, in viduā, qua uterinis vexabatur morbis, semen prius in matricem effusum: deinde ex eā forās emissum: & quidē crasum atq; copiosum: idq; cum voluptate, ut ipsamet refererat, non parvā. Cernimus in fœminis omnibus vasa spermatica, tes-tes, & vasa deferentia. Deprehendimus non solum in hisce vasis: verū etiam in matrice, aliquando & in cervice eius, humorem albicantem, qui nil aliud, quā spermata. Experimur fœminas nocturnas pati pollutiones, non secus ac mares. Audimus, eas etiam sine maris congressu semen excernere, cum eo vasa abund-ant. In brutis, cum in Venerem stimulantur, seminales meatus semine maximē plenos deprehendimus: vacuos contra, cum coe-ruunt. Non parvam etiam spermatis abundantiam in ijs reperi-mus, que jamdudū conceperunt & gravide sunt. Rationem verō reddit duplicem. I. quia fœmina in Venerem incitantur: id quod non nisi seminis causā fieri potest. Nam que semine car-ent, minimē uruntur. Testes sunt puella infra pubertatem con-stitutæ, vetula, alia, quibus vel morborū, vel aliarum causarum ratione genitura deest. II. quia liberi non tantū patri, sed & matri similes inveniuntur. Posterius verō hoc ipso argumento, ex natorum similitudine desumpto, confirmat. Maxima est Ari-stotelis & Athenæi, semen instar agentis, opificis & efficientis esse: menstruum verō instar materia. Et nemo est, qui nesciat, formantis officium esse, alterutri ex parentibus similem, vel dissi-milem fœtum reddere. Hoc quoq; notorium, fœtum aliās patri, aliās matri similem esse. Hinc sic argumentari licet. Similitudo hæc (loquimur de similitudine effigiei: non sexūs: non speciei) aut proficitur à solo semine maris: aut à solo menstruo fœmina: aut à causā communi, ab utroq; parente manante. Non primū
quia

quia nati perpetuo similes essent patri. Non secundū: quia semper referrent matrem. Ergo tertium. Ergo semen causa illa communis est. Ergo, quia semini competit ratio opificis, utriusq; parentis semen efficax est & prolificum. Athenæus, cum videret, validissimum argumentum esse id, quod à spermaticis mulierum vasibus petitur, quæ frustra condita minimè audebat dicere, hoc ^{ergo} commentus est: quod, licet semen in mulieribus cernatur, infœcundum tamen sit: quia vasa earum spermatica eodem modo se habeant, quo mammae virorum. Quemadmodum enim hæc situ quidem & externâ formâ mulierum mammis similes sunt: lac autem minimè produunt: sic seminalia mulierum vasa virorum quidem vasibus similia esse dicebat, quo ad structuram & formationem: non autem quo ad usum atq; officium: quia circa conceptionem seminis neutiquam sunt occupata. Verum respondet Galenus loco allegato, maximam harum partium esse disparitatē, & propterea Athenæo fidem nullo modo adhiberi debere. Nam mamma viriles regulariter neq; glandulosa habent corpora, ut muliebres: neq; ut illæ, lactificant: idèq; & formâ, & usu à muliebribus differunt. Vasa autem spermatica mulierum non formâ modo cum virorum conveniunt: sed etiam usu: quoniam in ijs semen regulariter contineri videmus. Itaq; Galenus concludit, & semen feminis inesse, & prolificâ pollere facultate. Quod posterius ex abundantia sequentibus planum facimus medijs. I. quia eodem modo conficitur in feminâ, quo masculinum in mare. Preparatur enim eius materia in vasibus 4. spermaticis: elaboratur in corpore varicoso, (si adsit) & testibus: tandemq; ubi perfectum, per vasa ejaculatoria ad uterum, generationis nostræ agrum, deferitur. II. quia non secus, ac masculinum, ex duplici sanguine, venoso scilicet & arterioso, constat. Illum enim venæ duæ spermaticæ: hunc verò ambæ arteriæ spermaticæ subministrant. III. quia spumosum est, calidum & spirituosum, quamvis minus, quàm masculinum. Ex spirituosum enim sanguine constat: & veluti cum salu excernitur. Duplicem quoq; substantiam habet: alteram spirituosam, quæ propter tenuitatem invisibilis: alterâ humoralem, quæ illius crassamentum est & corpus, quæq; oculis videtur, manibus

nibus palpatur, naribus percipitur. Illa instar forma, & principij activi se habet: haec materia & principij passivi vicem tenet. Illa portio eius est nobilissima: quia velut anima: haec nobilitate longè cedit. IV. quia mater epileptica prolem ut plurimam epilepticam, phthisica phthisicam, calculosa calculosam, arthritica arthriticam, elephantica elephantiam gignit: id quod sanè seminis, non sanguinis menstrui ratione fieri credendum. Non enim sanguis iste, sed omninò semen singularum partium ideam in se continet. V. quia formatio & specificatio à semine proficiscitur: ut est in confesso apud omnes. Sanguis enim menstruus materia duntaxat nutritionis est. At nutrimentum magnas quidem alterationes, tum in animalibus, tum in plantis parit: verum specie mutare nequit. Nam persica, v.g. arbor, inquit Galenus l. 2. de sem. c. 1. in Aegyptum translata, formam minimè mutat: sed bonum alimentum nata, quo prius carebat, fructum duntaxat esui aptum, cum talis ferax non esset antea, profert. Similiter neq. oves mutato pabulo, capris, quae prius eo vesciebantur, similes evadunt: neq. caprae ovibus, aut asinis, aut equis. Semen autem non tantum accidentia corporis variat, ut alimentum: sed specie ipsam mutat. Id quod Galenus eleganti exemplo demonstrat, quod à commixtione animalium diversarum specierum petitum, & ab ipsomet Athenæo suppeditatum. In hac enim commixtione factus peculiare aliquid accipit à matre, non tantum in colore, & qualitatibus alijs, quae parvi sunt momenti, & solius materiae alimentariae, non etiã formae animalium affectiones: sed quod à matre in his provenit, tale est, ut specie ipsam mutet. Etenim si asini semen exceperit equa, factus sanè non solum patris, sed ex utrisq. mixta specie praeseferet. Si canis vulpè inierit, quod nascitur, non canem, sed mixtum ex utraq. specie animal erit.

I I I

Quae argumenta contra prolificam muliebris feminis virtutem proferantur? Probavimus hæcenus, & feminas semen colligere, & id secundum esse. At fuerunt viri docti,

docti, qui cum existentia feminei seminis negare non possent, dicere minime erubuerint, illud merè passivè, & ut materiã tantum, inquam viri semen agat, ad generationem hominis concurrere. Pro cuius sententia confirmatione facit partim autoritas partim ratio. Autoritas sit Aristot. Nam I. I. gen. an. c. 20. scribit, marem præbere formam & principium motus: fœminã corpus atq; materiã. Et maris semen simile esse coagulo, aut succo, qui spissandi cogendiq; principium habet: id verò, quod fœmina offert, lac ipsum, quod concrevit, representare. Ut enim coagulum agit: lac vero patitur: ita semen masculum agit in id, quod confert fœmina. Propterea idẽ Philosophus ibid. dicit, *μαρὲ ὄσιν ἔχει καὶ τοῦτο*: fœminam autẽ ὄσιν ἀδύνατον ἑἶναι ἑἶναι se habere. Rationes Scaliger Exerc. 268. adfert duas: alias alij. Prima Scaligeri hoc fundamento nititur; species non miscerentur. Si enim miscerentur, inquit Metaphysicus, fieret, ut essentia intenderentur ac remitterentur. At essentia omnis impartibilis. Altera huic principio superstructa est: ex duob. entibus per se non potest unum ens per se fieri. Probatio & declaratio videatur loco allegato. Prolixior enim est, quàm ut adscribi debeat. Alij, inter quos Averrões, Albertus M. & Aubertus, rationes contra vim muliebri seminis activã proferunt sequentes. I. quia si fœmina sæcundum semen gereret, cum alterum principium, nempe materiã, contineat, posset citra maris congressum ex se ipsã fœtum edere: idcõq; maris semen abundaret, & frustra concurreret: cum omnia, quæ ad generationem necessaria sunt, in se fœmina contineret. At consequens est falsum, ut præced. exerc. ostensum. II. quia in perfectiorum animalium generatione, sicut & in quavis aliã, necessario duo requiruntur, agens & patiens, seu efficiens & materiã. At notorium, marem agens esse: fœminã patiens. Sequitur ergò, maris semen procreatricẽ vim habere: fœminã nullam: sed tanquam materiã illi subijci. III. quia muliebri semen frigidum est, crudum, aquosum, & spiritibus vacuum: cum à sexu frigido, debili atq; imperfecto proficiatur. Non ergò prolificum: quia tale calidum, crassum & coactum, spumosum, copiosissq; impregnat spiritibus. At hoc à mare solum provenit. IV. quia ova subventanea, quæ gallinæ citra maris

B

opem

optem pariunt: rudiores mole, quas mulieres quandoq, proprij duntaxat feminis vi, nullo viri concubitu, concipiunt: deniq, ova piscium a feminis deposita satis demonstrant, prolificã virtutẽ feminineo semini non inesse. Ova quippe illa imperfecta sunt & sterilia. In molis procreationis est quedã adumbratio, & rudis materia concretio, quã maris semen, si suis instructũ viribus accessisset, tanquã multo potentius, numeris & ornamentis omnibus absoluisset. In piscium genere, cum sœmina ova deposuit, mas deinde illa semine conspergit. Quacunq, id attigerit, vitã assumunt: reliqua autẽ irrita & a maris calore destituta contabescunt: teste Aristot. l. 1. gen. an. c. mihi 20. Verũ ad hæc & similia alia argumenta respondere non est difficile. Concedimus Aristoteli, si sexus cum sexu conferatur, marẽ, qui semen generat præcalidũ, spirituosum optimẽq, coctũ, ac ob id crassum atq, coactum, & formã, & efficientis principij titulũ mereri: feminã verò materia & patientis: quia semen consert frigidius, debilius, tenuius, aquosius, minusq, spirituosum. Sed ex hoc, quod comparativè tantũ & ^{ut Aristoteli} dicitur, simpliciter & absolute inferre non licet, fœmineũ semen nullã prorsus agendi generandiq, facultatẽ habere. Habet enim, uti probatum: sed infirmiorẽ, quam masculẽ. Ergo comparativè tantũ & secundũ quid passivũ & materiale principium statuitur. Ad primum Scaligeri argumentum respondemus, species non misceri, etiamsi utriusq, sexũs semina dicantur prolifica: quia specie inter se minime differunt. Mas enim & sœmina, inquit Aristoteles l. 1. gen. an. c. ult. licet animalia sint diversa, specie tamen idẽ sunt. Ad secundum. Scaliger si negat, ex duobus entibus posse fieri ens unũ, & sibi, & experientia refragatur. Sibi quidem: quoniã exerc. 106. sect. 6. scribit, ex tribus palmularum ossibus satis, tres quidẽ inde exoritur as palmas: sed illas coituras in unã uno stipite contentã. Experientia verò: quia ex sulphure & Mercurio videmus generari metallum: ex elementis vegetabile, minerale, animal: ex asino & equã mulum. Cur ergo ex utriusq, sexũs spermate non generaretur homo? Ad primum aliorum jã respondimus probl. 1. Et si enim mulier & semen, & sanguinẽ, & locum generationis præbeat;

neq̄ vim agendi, neq̄ patiendi illi assignant, Nam non entis nul-
 la sunt accidentia, nulla affectiones & ἐνέργειαι. Nonnulli verò
 istud semen quidem concedunt: sed vi efficiendi præditum neg-
 ant: ideòq̄ tantam ut materiam se habere dicunt, in qua masculu-
 leum operetur: sicq̄ suo Dictatori Aristoteli subscribunt, qui
 l. 1. gen. an. c. 2. ait, marem in se principium motus & genera-
 tionis habere: feminam verò materiam conferre: marem simi-
 lem esse caelo & soli: feminam autem terræ. Vt enim caelum in
 terram agit, in eaq̄ & stirpes, & animalia, & metallica corpora
 gignit: terra autem materiam pro illorum generatione confert,
 & alterationes cælestium corporum, ac cumprimis. Solis, susci-
 pit: sic mas movendi generandiq̄ principium est in alio: nimi-
 rum in feminâ: hac verò materiam pro fætus procreatione &
 nutritione suppeditat, motusq̄ masculci seminis suo in utero
 sustinet. Idem lib. eodem c. 20. scribit, τὸ μὲν ἄρρεν παρὲν
 χεῖρα τὸ τὸ ἴδιον & καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως: τὸ δὲ θῆλυ τὸ σωμα καὶ τὴν
 ὕλην. Et paulò post, τὸ ἄρρεν εἶναι ὡς κινῶν καὶ ποιῶν: τὸ δὲ θῆλυ ὡς
 παθητὸν. Item, marem se habere ut fabrum & figulum: fem-
 inam ut lignum & limum. Rationes, quibus Peripatetici
 activam vim muliebri semini derogant, eadem sunt cum ijs, qui-
 bus probatum, prolificum nõ esse. Nos in eo utrumq̄ princi-
 pium, activum & passivum, seu efficiens & materiale, agnosci-
 mus. Activum quidem & efficiens ratione caloris & spirituum:
 passivum verò & materiale ratione crassamenti, sive humida
 seminalis corporis substantiæ. Esse autem muliebri semen ma-
 teriale principium, & embryonis ingredi constitutionem, extra
 controversiam est apud omnes, qui illius existentiam concedunt:
 ideòq̄ probatione nihil opus. Esse verò etiam in eodem princi-
 pium ποιῶν καὶ κινῶν, ex ijs liquet medijs, quibus prolificum id esse
 planum factum. Hoc solum addimus, materiei & corporis in
 muliebri spermate plus esse, quam principij efficientis. Esse
 quoq̄ hanc agentem & efficientem, seu fingentem & procre-
 antem facultatem in eo longè debiliorem, quam in virili: adde
 ut respectivè & comparatè loquendo, semen muliebri, ratione
 virilis, haud absurdè, & subjectum, & materia, & patiens di-
 ci possit.

ci possit: seség, ad illud quodammodo ita se habeat, quemadmo-
 dum se habet fomes ad scintillam, argilla ad figulum, lignum ad
 fabrum, lac concretum ad coagululum. De virili autem semine
 sententia Aristotelis est l. 1. gen. an. c. mihi 20. illud purè &
 merè activè sese habere: nec intrare, tanquam materiam, in con-
 stitutionem partium: hoc est, esse purum putum principium effi-
 ciens, agens, & movens: similèq; artifici, v. g. fabro, aut figulo.
 Vt enim artifex suâ substantiâ opus à se confectum minime in-
 greditur; sed duntaxat efficientis cause, & materiam sibi sub-
 jectam disponens vicem sustinet: sic quoq; semen maris ex-
 trinsecus tantum menstruum mulieris movere atq; disponere: non
 autem partium fetus materiam fieri putat. Idem repetit l. 2. gen.
 an. c. 4. inquires, corpus & magnitudinem præberi à feminâ: à
 mare verò nihil tale fieri. Et paulò post ait, corpus ex feminâ:
 animam ex mare esse. Est ergo secundum Aristotelem, unicum
 tantum proximum generationis nostræ principium, quod purè
 activè se habet, nimirum semen masculinum, à quo omnis partiũ
 delineatio & formæ introductio: & sine quo materia à feminâ
 collata iners est atq; infecunda. Hanc sententiam Aristoteles
 toto allegato capite *ἁπλοῦς, καὶ ἐπεὶ οὐκ*, ratione & operibus natura
 probat. Ratio nititur hoc fundamento, quod ab omnibus concess-
 sum. Femina, quâ femina, patiens est: mas quâ mas, agens, &
 unde motus est principium. Vterq; enim sexus generationis est
 principium: mas per semen: femina per id, quod ad generationem
 confert: teste eodem l. 1. gen. an. c. 2. Hinc tale enthymema face-
 re licet. Si rerũ omnium generatione consideremus, deprehendemus,
 ex agente & patiente non ita unum effici, ut agens & movens in
 eo, quod fit & movetur, insit, ejusq; substantiam ingrediatur.
 Ergo neq; in hominis procreatione ex virili semine, quod agens,
 quia ab agente principio profectum, & menstruo mulieris, quod pa-
 tiens, quoniam à patiente prodijt, sic unum aliquid fiet, ut virile
 semen illius pars sit, & in substantiam ejus convertatur. Sed se
 unum ex utroq; fieri dicatur, id eomodo intelligendum, quo le-
 ctus ex fabro & ligno, aut globus ex cerâ & formâ unum fieri
 statuitur. Quemadmodum autè lectus ex fabro, & globus ex formâ

est, tanquam ex causâ efficiente: ex ligno & atq; cerâ, tanquam ex
materiâ: ita quoq; homo est ex semine virili, velut agente & mo-
vente principio: ex menstruo autem, sicut ex materiali. Pluri-
bus enim modis aliquid ex alio fieri dicitur: nimirum vel tan-
quam ex termino à quo: vel tanquam ex materiâ: vel tanquam
ex contrario: vel tanquam ex efficiente: sic docente Aristotele
l. 1. gen. an. c. mihi 18. Huic rationi Naturæ quoque opera
consentire scribit: idq; insectorum, piscium & avium exemplo
declarat. Etenim in insectis mares nonnulli per coitum semen non
immittunt, nec membrum ullum in feminam indere visuntur: sed è
contra femina particulam sui quampiam inserit in mare, & velu-
ti materiâ ad opificem adhibet; in quam deinde mas vaporem dun-
taxat & virtutem, seminis loco, conjicit. Gallinæ, quæ gallum
non experta, ova quidem pariunt integra atq; perfecta: sed ^{ut in quibusdam} sterilia & irrita: quæ tamen secunda sunt, si gallus commercium
cum gallinâ habuerit. Signum certissimum: feminam solam mæ-
teriam marem vim atq; potentiam conferre; nec aliquod ab eo
secedere, quod tanquam principium materiale in genito insit. In
genere piscium oviparorum si femina ova ediderit, mas semen
aspergit, & quaecumq; attigit, fecunda sunt: quæ non, remanent
sterilia: quasi non ad quantitatem mas conferat: sed ad qualitatem.
Huic ^{de quo & apud} Aristoteles loquitur, idem ex abundantia
duo alia argumenta ibidem annexit. Primum est: quæ diversa
sunt, diversimodè etiam ad generationem conferunt. Mas & fe-
mina sunt diversa. Ergo. At femina materiam tantum præstat:
quæ causa est, quod per se sola generare nequeat, cum principium,
& id, quod movet discernitq; desideret. Ergo mas præbet princi-
pium motus: & per consequens non fit pars & substantia factus.
Alterum. In quo sexu sit generatio hominis, & in quæ utriusq;
sexus principia generationis immittuntur, is materiâ suppeditat,
ex quâ constat, quod generatur. At in sexu femineo sit hominis
generatio, inq; femina uterum & menstruum proprium, & ma-
ris semen immittitur. Ergo femininus sexus materiam illam
subministrat: & per consequens masculus efficiens tantum prin-
cipium largitur. Minorem Philosophus probat. In quo sexu
conti.

continetur materia ^{veritas}, ^{et} ⁱⁿ ^{eo} ^{fit} ^{generatio}
hominis. At in sexu femineo illa continetur. Ergo Con-
cludit itaq; Aristoteles, semen viri agens, movens, efficiens, &
quia forma principium ^{esse} ^{est}, formam esse: mulieris verò
materiam & patiens. Quemadmodum autè ab efficiente, v. g. à
fabro, nihil secedit ad materiã lignorum, neq; faber operis sui
substantiam intrat: sed formam duntaxat aliquam per motum
materiei imprimit: & sicut anima, in quã scientia est, manum,
aliamve partem, certã motus specie movet: manus autem instru-
mentãq; materiam movent: ita natura in hominis generatione
masculæo utitur semine, tanquam organo, quod movendi fingendiq;
facultatem habet. Hactenus Aristoteles. Contra quem
totus Galenicorum insurgit chorus: & in virili semine non
tantum efficiens, verum etiam materiale principium agnoscit.
Efficiens quidem longè potentius, quàm in muliebri: materiale
verò parcius. Credit ergo, semen istud non solius opificis, agen-
tis, moventis, aut forme ratione habere, solave qualitate, vi
& efficaciam ad generatione accedere, & tantum menstruum, aut
muliebri semen, vivificare, ac formare: sed etiã sustinere vicem
patientis & subjecti, sive materiei, ita ut mistum cum muliebri
in fœtus substantiam consumatur. Agentis quidem: quia calidum
& spiritibus undiq; persusum: patientis verò: quia crassamentum
habet. Quod autem crassamentum seminis virilis reverà tanquam
materia sese fœtui exhibeat, sequentibus rationibus probamus. I.
quia fœtu genito, nihil amplius illius conspicitur. Conversum
ergo in ejus substantiam. Si dicas, conversum minime esse, sed
vel abijisse in vapores, & insensibiliter disparuisse: vel effluxisse
ex utero: vel intus mansisse ad tempus usq; partus: Respondemus,
primum quidẽ tueri Aristotelem l. 2. gen. an. c. 3. sed sal-
sum esse paulo infra ostendemus. Secundum fieri non posse:
cum de sententiã Hippocratis aphor. 51. sect. 5. gravidis ori-
ficiũ uteri sit clausum: & ita quidem arte secundum Galenum,
ut ne specilli mucronem admittat. Adde quod semine masculo
in matricem infuso, & cum muliebri mixto, membranula, sive
tenuis pellicula, ut Hipocr. l. 1. cap. 2. loquitur, statim generetur,
qua

qua utrumq; semen involvit: teste Galeno l. i. de sem. c. 7. Qui ergo effluere potest peculiari cysti contentum? Tertium rationi & oculari inspectioni repugnare. Nil enim seminis virilis, postquam muliebri animavit & finxit, in demortuarum utero observatum. Quodsi usq; ad partum maneret, sanè putredinem conciperet, & symptomata imprægnatis ea pareret, qua extra imprægnationis tempus recentum & putrefactum parere consuevit. II. quia venas, nervos, & arterias ex aliquâ materiâ generari necesse est. At secundum Aristotelem non generantur ex semine muliebri: quia hoc negat, & præter sanguinem menstruum atq; matricem sæminam nil ad generationem conferre docet. Neg. ex menstruo, quemadmodum Galenus l. i. de sem. c. 5. prolixè probat: ad quem locum studiosos remittimus. Ergo ex spermate viri. Viri ergo semen materiæ quoq; rationem habet. III. quia in abortibus primorum dierum videmus, utrumq; semen consumptum esse, & partes fætus solidas quasi semen & lac coagulatum representare. IV. quia primo formationis tempore parum, aut nihil menstrui sanguinis ad uterum trahitur. Neg. prius attrahi ex uterinis venis potest, quam umbilicalia vasa & involucria fætus sint genita. Per vasa enim illa sanguis maternus ad fætum derivatur. Ex quâ ergo materiâ gignuntur? Ex spermatene mulieris? Atqui hoc Philosophus, contra quem jam disputamus, planè rejicit. Ex menstruone sanguine? At is primis diebus nondum adest: quia nondum vasa umbilicalia formata. Necessum ergo est, ut Philosophus volens nolens concedat, eas ex semine virili generari. V. quia novimus, semina plantarum utramq; vim, activam scil. & passivam, in se habere, & substantiam eorum in corpus & substantiam plantarum abire. Cur ergo absurdum foret, dicere, etiam viri semen utrumq; principium in se continere: præsertim cum hac ratione ista principia minime inter se confundantur? Nam semen virile non secundum idem activum & passivum generationis primordium dicitur: sed secundum crassamentum materiale: secundum vero virtutem plasticam, spiritum atq; calorem efficiens.

V. Quid

Quid ad Aristotelis argumenta respondendum? Dicitur fuit, Aristotelem l. 1. gen. an. c. mihi 20. alijs 21. & 22. καὶ ὁ ὕψος καὶ ἔργον probare fuisse conatū, maris semen nullo modo materiei, sed tantum efficientis & moventis principij in hominis γενέσει rationē habere. Verūm ὁ ὕψος quo utitur, duobus nititur falsis fundamentis, vel saltē talibus, quæ sunt controversa. Primum est: fœminā non semen, sed sanguinem duntaxat menstruū ad generationem conferre. At probatum jam à nobis, etiam semen suppeditare. Alterum: virum principium in generatione esse merè actiuum: fœminam merè passivum. Sed ostensum, utrumq. simpliciter & absolutè prolatum, falsum esse: verum autem, si mas duntaxat comparatè & respectivè agens: fœmina verò patiens dicatur. Si prius à Philosopho planum fuisset factum, fœminam nil præter materiam & menstruū adferre, virum autem instar opificis & causæ moventis concurrere: utiq. etiam rectè ab eo conclusum esset, quemadmodum nullum agens & efficiens principium effectūs sui substantiam ingreditur, sic neq. virile semen partem fœtus fieri. Ad exemplum petitum à reptilibus atq. insectis respondemus, plerq. insecta masculi generis particulā aliquam sui corporis in fœcellas immittere, & per illam geniturā infundere. In paucis, nec nisi in ys, quæ vermiculum progenerant, fieri, ut fœmella membrū aliquod in marē indat: etiam ipso Philosopho alleg. loc. attestante. Inde tamen minimè sequi, vim solum aliquam atq. virtutē efficientem, sive spiritum fœtificum, à mare præberi: materiam nullam. Varia enim in animalibus cœundi ratio est, pro varietate nature & constitutionis, sive dispositionis corporis: velut ipse docet Aristot. l. 5. hist. an. c. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. Et quæ, obsecro, consequentia ratio, fœmina partē aliquam insigit in marē: Ergo mas actiuum tantum confert principium: passivum & materiale nequaquam? An non fœmina in ejusmodi insectis excipere semen potest à mare? An non Aristoteles ipse l. 1. gen. an. c. 20. al. 21. expresse dicit, marē ὕψος ἔστιν καὶ δόξα μὴν, humorem, (Gaza perperam vertit vaporem) atq. vir-

autē suppeditare? Quid hoc aliud, quàm marē conferre & efficiens & materiale principium? Illud enim per ^{ovum} ~~ovum~~ hoc verò per ^{ovum} ~~ovum~~ innui videtur? Ad exemplum desumptum à volatilibus dicimus, semen omninò à maribus emitti. Habent enim vasa spermatica, testes & penem. At illud non activum tantum est & movens principium, verum etiam passivum & materiale. Ratio est: quia & crassamento constat, & substantià calidà atq; spirituosà, quæ primarium organum facultatis plasticæ in semine delitescens. Quod Aristoteles dicit, ova subventanea, eaq; absoluta atq; perfectà, corticèq; jam suo tecta, & quasi incrustata, secunda fieri, si gallina rem cum gallo habuerit, durū est & vix credibile. Constat enim, gallū seminalē effundere humorem in uterum gallinæ. At quomodo is corticem ovi exteriorē, qui durus, & membranā, corticem succingentē, & utrumq; ovi liquorē, albumen scil. atq; vitellum, involventē, quæ densa, permeat? Dices, totū verti in spiritū, hancq; spirituosam substantiā, quia subtilissima, facile penetrare posse. Regerimus, fabulosum hoc esse. Cur enim non etiā in vasis seminarijs ipsius galli in spiritū conversus, cum gallus multo calidior gallinā, humidamq; substantiā citiùs atq; potentiùs attenuare, rarefacere, inq; halitū mutare queat? Ad exemplum deniq; ab aquatilibus, sive piscibus oviparis, depromptū respondem⁹, eo nil probari aliud, quàm quod solius femina semen ad generandum sufficiens nō sit: sed in super etiā maris requirat. Hinc quæ femine ova maris consperguntur geniturā, fecundantur: quæ non, sterilia manent. At hoc in contraversam nunquā venit. Venit solū, an nō etiā maris semen principium materiale quadā sui parte fiat, prolisq; genitæ substantiā ingrediatur? Pergamus ad duo Aristotelis argumenta posteriora. Primum ad prius. Quæ diversa sunt specie, diverso planè modo ad generationē concurrunt: ut sol & homo ad procreationē hominis. At mas & femina diversa quidē sunt numero: specie autē eadem sunt: teste Aristotele l. 1. gen. an. c. ult. Ergo non necesse, ut alterum sol⁹ agentis: alterum solius patientis rationem habeat: sed veritati & rationi consonum est, utrumq; & activā, & passivā virtutem suo in semine habere: magis tamen activā marem:

marem: magis verò passivā feminā. Ex quo mas etiam, comparatè loquendo, agentis: femina autem patientis nomen meretur. Ad posterius. Nihil concluditur aliud, quàm quòd femina materiā pro hominis generatione subministret: quod utriusq; in confesso est. Sed non probatur probandum: scil. femineū semen merè passivè: masculinum merè activè concurrere: illud ut lignū & limum. hoc ut fabrum & figulum se habere.

V I.

Quid sentiendum de fine & usu, quem Galenus muliebri semini assignavit? Ex l. 14. de us. part. c. 11. l. 1. de fem. c. 7. & l. 2. de fem. c. 1. & 4. colligimus, Galenum semini femininarum quintuplicè usum assignasse. Primus est: ut generet membrā fœtus, quæ dicitur ἀνατροχίδης, quia intestino & farcimini similis. Secundus: ut nutriat semen virile. Est enim, inquit l. 14. us. part. c. 11. illi familiarius, quia similis. At quod nutritur, similibus nutritur facilius. Libro v. 1. de fem. c. 7. & l. 2. eiusdem operis c. 4. scribit, causam hanc esse, quia sit tenuius, humidius frigidiusq; semine virili, quod crassius, siccius atq; calidius. Tertius: ut feminā ad libidinem & συνωστία conjugatè stimulet atq; irriter. Si enim, ait Galenus, l. 2. de fem. c. 4. femina semine careret, ne quidem congressum cum viro appeteret unquam. Idq; castrarum suum exemplo confirmat, quæ ἀστροί, & propterea etiam Venerei actūs immemores. Nos id etiā exemplo cantheriorum, veruecum, caprorum, caporū, aliorumq; animalium, quibus testes excēti, & vis generandi seminis adempta, stabilire possumus. Quartus: ut interiora uteri oblinat ejusq; vias humectet, & cum coit cum mare, collum matricis aperiat. Quintus: ut semini virili permistum hominem generet. Ex ambob; enim unum fit semen: ideòq; & animal unum, Homo. Nos primū usum repudiam⁹: quia duo tantūm fœtus humani involucri sunt: alterum externū, quod fœtum circumdat medietate: alterum internū, quod fœtui contiguum. Tertium, quod ἀνατροχίδης, non in humano, sed ovillo, bovino, & alijs quibusdam fœtibus reperitur. Externum Græci vocant χέριον, χερίον, καὶ χερίον: vel ἀπὸ τῆς χεῖρας, quòd sit fœtus veluti regio, sedes ac domicilium:
item

item quod unà cum fœtu χορῆ, procedit. Aliquando enim cum fœtu: nonnunquã post eum exire conspicitur. Vel ἀπὸ τῆς χορῆς, à choro: quoniam in eo, tanquam in choro quodam, multa venæ atq; arteriæ copulatæ sunt. Latini id secundas & secundinam nominant: quod nascentē fœtum ut plurimum sequatur. Quanquã hoc nomen etiam generalius ad ea omnia, quæ post fœtum exeunt, ut tunicam fœtus alterã, de quã mox, vasa umbilicalia, & placenta carnæ, seu hepar uterinum, extendatur. & ab obstetricibus nostris dic Nachgeburth/oder d; Nachgebürtlin dicatur. Internū Græci ἀνεῖον, & ἀνίον nominant: vel ἀπὸ τῆς ἀνῆς, ab agno: quoniam album, molle & tenerū, sicut agni lana: vel ἀπὸ τῆς πέρας, quasi sit ἀρῶ πέρας, sine viribus & robore. τὸ γὰρ πέρας non tantum θυμὸν, hoc est, animum, sive ardorem animi, & impetum animi concitati, quo quis irruentem excipere hostem paratus est; verum etiam vim & robur significat. Latini amiculum vocant: quod amicum & proximè fœtum investiat. Secundum usum, si de verã & propriè dictã nutritione loquatur, quã nutrimentum in nutriti substantiam vertitur, itidem improbamus. Non enim muliebri semen facescere in substantiam virilis debet: sed unà cum illo materia esse generationis fœtus. Aliàs enim unum tantum semen foret. At ex unius solius sexus semine nihil generari posse, ex dictis liquet. Tertium admittimus. Quartum non item: sequentibus de causis. Primum, quia semen mulieris oblinire latera uteri minime tenetur: sed effundi in ejus cavitatē, misceri cum masculo, isdem postea involvi membranis, sicq; ab utero quasi separari. Deinde, quia uterus mucoso humore, qui ex propriã ejus nutritione resultat, non secus rigatur & humectatur, atq; ventriculus, intestina, articuli, & mucos illo, qui post nutritionē illorum residuus. Tertio, quia matricis collū, sive cervix, per se aperta est. Est enim canalis longus atq; amplus, ab interno uteri orificio usq; ad pudendum protensus, vagina instar membrū virile recipiens. Quid ergo apertione opus? Quod si muliebri semen cervicem aperiret, ad eam sanè concederet, & laxando humectandōq; hoc præstaret. At sic nō in utero maneret: sed efflueret: ideōq; generationem vanam & irritam redderet. Quintū pro vero, genuino & principali agnoscimus.

FINIS.

01 A 6570

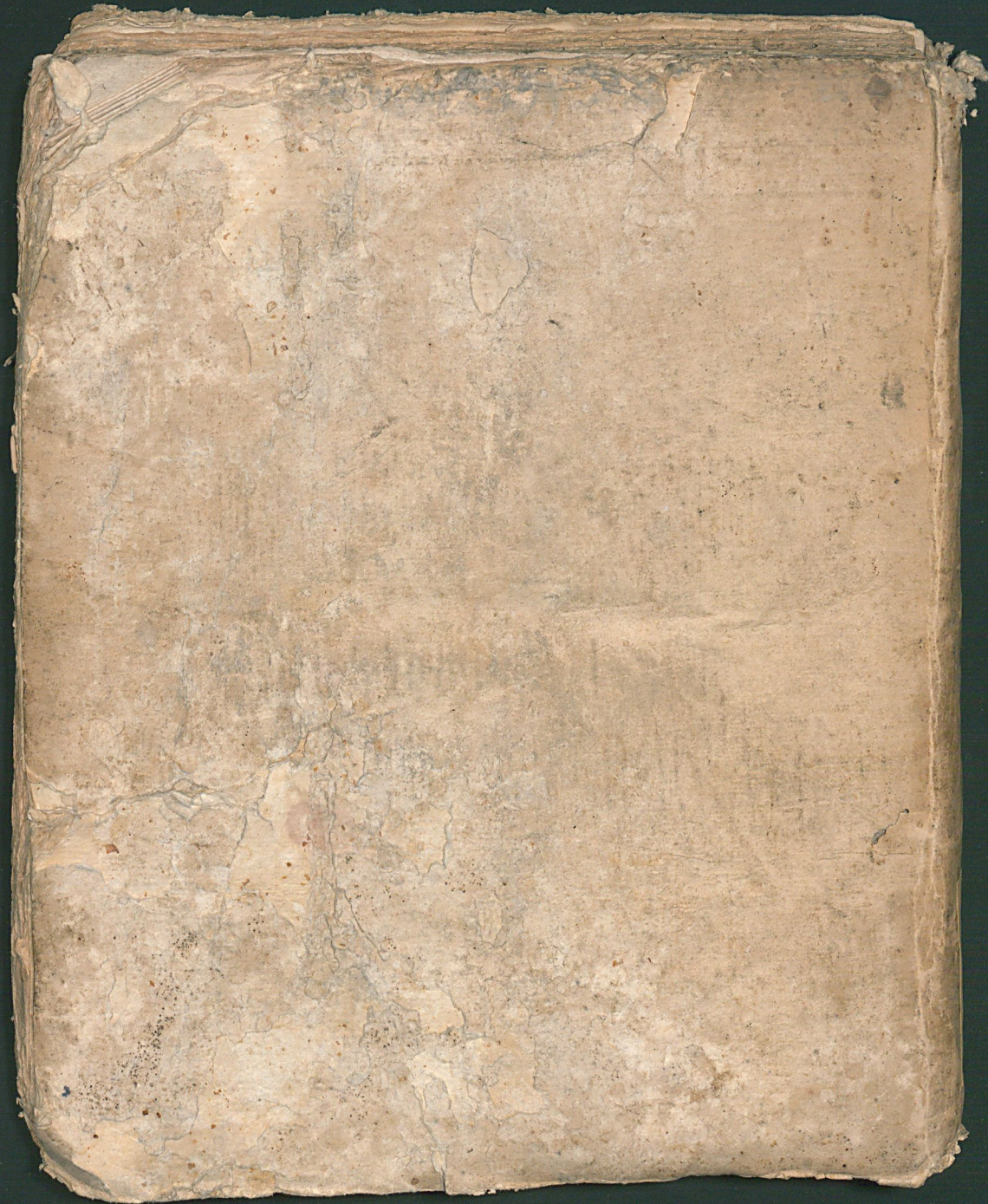
ULB Halle 3
002 937 867

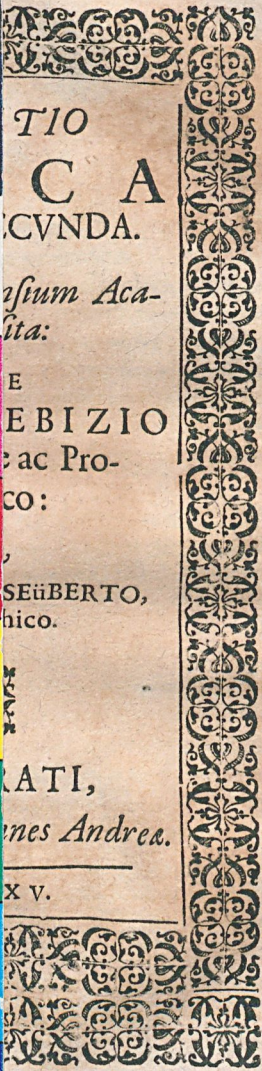
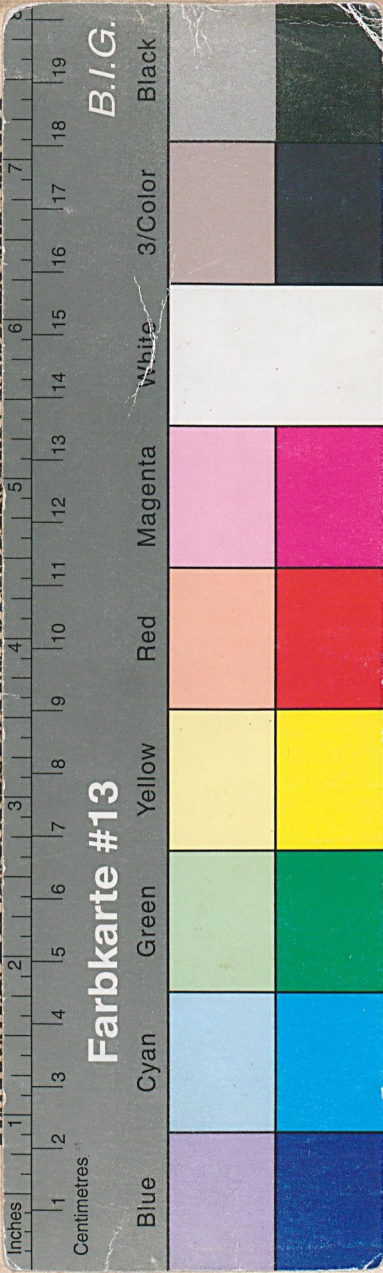
12

1017

21

TIO
C A
CVNDA.

asium Aca-
lita:

E
EBIZIO
e ac Pro-
CO:

SEÜBERTO,
nico.

ATI,
nes *Andreas*.

X V.